

ROMAN

NOMADE

Humeyra Cetinel

Dit verhaal is fictie. Alle namen, personages, plaatsen en gebeurtenissen zijn ontsproten aan de fantasie van de schrijver of zijn fictief gebruikt. Elke gelijkenis met bestaande personen, levend of dood, gebeurtenissen of achtergronden berust op louter toeval.

*Wanneer je ziet wat
niemand had mogen zien*

Voor Ceyhan

In de verte verlichtten kampvuren nog steeds de nachtelijke hemel. Maar hier, in de open weide, was het donkerder. De maan bood richting in het duister. Ibrahim deed zijn opperste best om zich een weg te banen door het donker, en om Kale Kadir niet uit het oog te verliezen. Hij bleef op een veilige afstand. Zijn hart bonsde, in zijn hoofd gaf de stem van zijn moeder hem een woedende preek.

Kadir liep traag, maar resoluut, in de richting van de rivier. Die stroomde, verscholen tussen hoog gras, dwars door de weide, tientallen meters van het nomadenkamp vandaan. Halverwege de achtervolging trok Ibrahim zijn schoenen uit, om er zeker van te zijn dat hij niet zou worden opgemerkt. Onder zijn sokken had het droge gras minder kans om te knerpen. Hij droeg in iedere hand een schoen en ging zo verder.

Plots zag Ibrahim iets bewegen in de verte, op enkele meters voor Kadir. Het was een flikkerend licht. Ibrahim staakte abrupt de achtervolging. Hij was hopeloos in de war. Het licht begon te dansen en bewoog, net als Kadir, richting de waterloop. Een olielamp, begreep Ibrahim. Iemand liep richting de rivier met een olielamp in de hand. Naar alle waarschijnlijkheid een nomade, bedacht hij. Waarom achtervolgde Kadir een nomade?

Het licht kwam bij de rivier tot stilstand en werd op de grond neergelegd. Ibrahim liep opnieuw verder en versnelde zijn pas. Hij liep richting de voet van de bergflank die aan de weide grensde en verstopte zich achter een rots. Hij was nu vlak bij de rivier, en op enkele meters van de mensen die hij bespiedde. Ibrahim moest nog steeds moeite doen om in het donker alles te kunnen volgen, maar door zijn nabijheid, het licht van de maan en het geflakker van de olielamp kon hij nu duidelijker zien wat er gebeurde. Kadir stond roerloos op een viertal meter van de nomade vandaan. Die zat gehurkt bij de rivier. Het was een vrouw. Dat zag Ibrahim aan de vorm van haar lichaam en aan haar kledij. Ze droeg een lange rok, de exacte kleur kon hij niet uitmaken; rood of bruin. Als bovenstuk droeg ze een hemd en haar haren waren bedekt met een sjaal.

Kadir zette snel enkele passen naar voren. Hij deed geen moeite om op deze afstand geruisloos dichterbij te sluipen. De vrouw had hem gehoord, want ze kwam overeind en draaide zich om. Ibrahim herkende haar meteen. Het was Hilal. De zus van Emir. De zus van de nomadenjongen met wie hij had gespeeld op het dak van het depot. Ze was toen woedend geweest op Emir omdat die het tentenkamp had verlaten zonder iemand iets te vertellen.

Emirs zus keek angstig naar Kadir. Ze deed haar mond even open, maar sloot die daarna weer. Ibrahim hield zijn adem in. Hij duwde nerveus zijn vingertoppen tegen de rots. Hij was altijd al een nieuwsgierig kind geweest, een eigenschap waar zijn ouders niet van hielden, en hij was Kadir daarom gevolgd. Maar nu was Ibrahim kwaad op zichzelf omdat hij dat had gedaan.

Een angstig gevoel be kroop hem. Er klopte iets niet. Waarom was Kadir hier, in het donker, in de open weide? Ibrahim zag, verstoopt achter de rots, de angst in de ogen van de jonge vrouw en begreep dat de situatie goed fout zat. Hilal kende Kadir niet, dat was duidelijk. Kadir keek de vrouw een hele poos uitdrukingsloos aan; hij lachte niet, hij keek ook niet kwaad. Maar zijn blik was niettemin angstaanjagend.

Uiteindelijk sprak zij als eerste, Ibrahim zag dat ze al haar moed bijeenraapte. ‘W-wat wilt u?’

Kadir antwoordde niet.

Hilal vroeg opnieuw: ‘Meneer... wat wilt u?’

Toen deed Kadir iets dat Ibrahim absoluut niet verwachtte. Hij maakte een kleine buiging. Er verscheen een glimlach op zijn gezicht. Hij probeerde vriendelijk te lijken.

‘Wel,’ zei hij poeslief en hij schraapte zijn keel, ‘ik vrees dat ik de weg kwijt ben.’

Ibrahim was ontsteld. Kadir was de weg helemaal niet kwijt! Hij wist heel goed hoe hij hier was gekomen en hoe hij terug naar huis moest gaan. Hij kende het dorp en de wijde omgeving op zijn duimpje, ook in het donker. Alle volwassenen van het dorp

kenden de omgeving zeer goed. Omdat ze werkten en jaagden op de velden, weiden en heuvels er rondom. Zelfs de meeste dorpskinderen zouden weten hoe ze vanaf dit punt terug thuis moesten komen.

Waarom zei Kadir dat hij verdwaald was? En waarom deed hij plots zo vriendelijk?

Emirs zus keek Kadir wantrouwig aan en frunnikte nerveus aan de zoom van haar hemd.

‘Daar,’ zei ze. ‘Daar ligt een dorp, Kiraz heet het. Excuseert u mij nu, ik moet gaan.’

Ze raapte snel een waterkan op, die aan de oever van de rivier lag. Ze was naar de rivier gewandeld om de kan met water te vullen, begreep Ibrahim. Toen maakte ze aanstalten om de olielamp te pakken, die iets verder op de grond lag, maar Kadir ging pal voor haar staan en versperde de weg. Hilal keek met een verschrikte blik naar Kadir.

‘Meneer...’ stamelde ze, ‘meneer, ik begrijp niet wat u wilt...’

Kadir zei niets. Toen verscheen op zijn gezicht, langzaam, een gemene grijns.

Ibrahims hart begon te razen. Hij wilde roepen, schreeuwen naar Hilal dat ze zich uit de voeten moest maken. Maar zijn keel leek dichtgeknepen en hij was bang, bang om wat Kadir met hem zou doen als hij hem ontdekte.

Emirs zus zette een stap achteruit. Ze wist dat ze in gevaar was en keek hopeloos, smekend naar Kadir, die nog steeds grijnsde.

Hij sprak, ijzig kalm: ‘Wat denkt u dat ik wil?’

Met gekruiste benen zat Ibrahim op het dak van het waterservoir. De dorpingen noemden het bouwwerk kortweg 'het depot'. Een gebouw van vijf bij vijf meter, van waaruit je breed zicht had op de omgeving. Ibrahim liet zijn blik over het landschap glijden. Rechts zag je een hoger gelegen vlakte. Links zag je in de verte het dorp, met de hoofdweg, slingerend te midden van de huizen. En de minaret van de moskee die boven alles uitstak. Kiraz was een mooi dorp, vond Ibrahim. Diep in het binnenland van Turkije lag het verscholen tussen heuvels en bergen. Het werd omgeven door goudkleurige graanvelden, groene weilanden en boomgaarden vol kerselaren, aan welke het dorp zijn naam ontleende. Talrijke populieren en pruimenbomen versierden de randen van de straten en de voortuinen van de bewoners.

Ibrahim tuurde naar de vlakte. Daar in de verte, aan de horizon, zouden ze moeten verschijnen. Hij wachtte nu al uren. Zo lang leek het althans. Het was al middag en zijn zakje gezouten zonnebloempitjes was intussen leeg. Hij had honger. Hij strekte zijn rechterarm voor zich uit en deed alsof hij de tijd aflas van een horloge, zoals hij de mannen in het dorp vaak zag doen. Ibrahim had geen horloge. Zijn vader had er ook geen, daar waren ze te arm voor. Maar Ibrahim had geen horloge nodig. Ze waren te laat. Dat wist hij. Misschien zouden ze niet komen. Zijn vader had nochtans van zijn neef in de stad gehoord dat ze op weg waren naar het dorp. De nomaden. Rondtrekkend herdersvolk.

Zigeuners, noemde Baba's neef hen honend. Gespuis. Sommige dorpingen waren het met hem eens. Zijn vriend Mert beweerde dat hij al eens nomaden gezien had, toen hij op een paardenkar op weg was naar Duman, een verder gelegen dorp. Hij had Ibrahim verteld dat ze aparte kleren droegen en leefden in grote, gekleurde tenten. Baba had gezegd dat de natuur heel belangrijk was voor de nomaden. Ze leefden van hun vee, van de verkoop van hun verse melk en huisgemaakte yoghurt. Daarom trokken ze rond. Ze leefden op het ritme van hun dieren.

Ibrahims maag gromde. Hij bekeek zijn versleten schoenen en het kronkelige weggetje naar beneden, naar het dorp. Het was beter om te vertrekken. Hij zwaaide zijn benen over de rand van het depot en maakte aanstalten om ervanaf te springen, toen hij plots schimmen zag verschijnen in de verte. Hij bleef kijken. De schimmen kwamen dichterbij en kregen vorm. Ibrahim slaakte een enthousiaste kreet. Hij zag mannen, vrouwen en kinderen verschijnen, gekleed in aparte gewaden. Even later verschenen ook schapen, geiten, dromedarissen en koeien. Honden cirkelden rond het vee. Toen de groep mannen, vrouwen en kinderen nog dichterbij naderden, had Ibrahim een beter zicht op wat ze deden. Enkele mannen hadden stokken vast en flankeerden de kuddes koeien, geiten en schapen. De schapen hadden felgekleurde tekeningen op hun wol. Om ze van elkaar te kunnen onderscheiden, wist Ibrahim. De dorpelingen tekenden ook strepen of cirkels op hun schapen. Ezels trokken volgeladen karren voort, hier en daar werd een van de mannen vergezeld door een paard. Kinderen renden rond, sommige zorgden ervoor dat een schaap of geit niet afdwaalde van de kudde. Een vrouw droeg schijnbaar moeiteloos een brede mand op haar hoofd. Dit waren ze.

‘Ze zijn gekomen!’ riep Ibrahim luid.

Hij ging rechtop staan, aan de rand van het depot. Hij wachtte nog even en begon dan wild met zijn armen te zwaaien, in de hoop dat een van de nomaden hem zou opmerken.

‘Heeeeeeee!’ riep hij luid. ‘Heeeee, welkom!’

De bergflank weerkaatste zijn kreten. Hij sprong op en neer. Ook al bevond het gezelschap zich ver van hem vandaan, toch leken enkele mannen in zijn richting te kijken.

‘Heeeee, halloooooo, welkom!’ riep hij opnieuw.

‘Hieeee, hallooooo!’ riep een man terug.

De man zwaaide naar Ibrahim. Ibrahims hart zwol van enthousiasme. Hij zwaaide nog enkele keren met zijn armen, sprong nog ettelijke malen op en neer. Het deed zijn sowieso al afgeleefde

schoenen niet veel goeds, maar hij maalde er niet om. Daarna zwaaide hij zijn lijf van het depot, een hoge sprong, maar zijn benen waren het gewend. Met een brede glimlach rende hij naar huis. Ibrahim was gelukkig. Ze waren gekomen! De nomaden waren gekomen!

Buiten klonk een zacht gesis, als van knetterend vuur. Hilal kneep haar ogen dicht om de dag te weerstaan, maar gaf snel op. Ze knipperde met haar ogen. De zon scheen door de ingang van de tent op de minuscule spiegeltjes van de helblauwe dromenvanger boven haar hoofd, en die schenen op hun beurt op haar gezicht. Ze had het ding al zo vaak weggehaald, maar wanneer ze diep in slaap verzonken was, hing haar moeder de dromenvanger klaarblijkelijk telkens weer terug.

Ze ging rechtop staan, rekte haar arm naar achteren en maakte aanstalten het ding een pandoering te geven, toen haar moeder binnenkwam. Hilal liet haar arm weer zakken.

‘Ochtendgymnastiek,’ zei ze.

‘Je meent het,’ antwoordde haar moeder. ‘Het is bijna halftien, kind. Je bent lui. Dat is geen aantrekkelijke eigenschap.’

‘Ik ben verloofd, dus ik hoef niet meer aantrekkelijk te zijn.’

‘En nog een grote mond ook. Dat wordt door de meeste mannen ook niet gewaardeerd.’

‘Ramazan waardeert het.’

Haar moeder deed enkele houtblokken in een juten zak en keek haar toen streng aan. ‘Mannen waarderen altijd alles wat je doet of zegt, zolang je de nacht nog niet hebt doorgebracht in hun tent. Daarna wordt alles anders. Help je tante met het eten.’

Ze waaierde de tent snel weer uit, met de zak houtblokken slepend achter zich aan. Hilal slenterde naar de brede tinnen emmer, in een hoek van de tent, om zich te wassen. De emmer was tot de helft gevuld met vers, koud water. Ze ontkleedde zich tot ze in haar ondergoed stond, doopte een stoffen doekje dat naast de emmer lag in het water, en waste snel haar armen, handen en gezicht. Ze bibberde toen ze de natte, koude doek over haar schouders wreef. Toen ze schoon was, wandelde ze naar de houten kist, waarin zij, haar moeder en haar broertje hun kleren verzamelden. Hilal ontkleedde zich volledig en deed snel propere kleren aan. Haar gedragen kleren

raapte ze bijeen en gooide ze in een mand, bij de andere kleren die gewassen moesten worden. Ze stapte naar buiten.

Daar was het een en al bedrijvigheid; kletterende potten en pannen, rondrennende kinderen. Ze keek om zich heen. Verbazingwekkend hoe snel de mannen het kamp hadden opgezet, bedacht ze. Ze waren een hele dag bezig geweest. De tent van iedere familie stond stevig verankerd in de grond. Tenten van gekleurde lappen stof, afgewisseld met witte streken, zodat het zonlicht overdag naar binnen kon schijnen. Het vee was naast het tentenkamp, aan de zuidelijke kant, samengebracht. De dieren werden bijeengehouden door houten paaltjes die dienden als afrastering, hoewel het vooral de honden waren die ervoor zorgden dat de beesten op hun plaats bleven.

Gisteren had Hilal met enkele nomadenvrouwen de omgeving verkend. Het kamp was opgezet op een hogere vlakte, een grote grasweide, die uitkeek op het dorp beneden. Twee kronkelige, steile paadjes leidden van de weide naar het dorp. De ondergrond was op dit deel van de weide niet al te hard en vlak. Ideaal om een tent op te zetten. Iets verder de weide in werd de grond hobbelig, bezaaid met stenen en stukken afgebroken rots. Nog iets verder kabbelde een rivier, nauwelijks zichtbaar door het hoge gras. Wegens de hobbelige strook grond was het niet mogelijk geweest om het kamp op te trekken vlak naast de rivier. Maar de afstand viel mee, ze moesten een honderdtal meter wandelen om water te gaan halen.

Aan de rand van de weide, van waaruit je zicht had op het dorp, stak een groot rotsblok uit de grond. Rood, en verweerd door de zon. In de verte was een vierkant bouwwerk opgetrokken, leunend tegen een bergflank, een klein, wit gebouw.

‘Een waterreservoir,’ mompelde Hilal in zichzelf.

In dit deel van het land zagen die er allemaal hetzelfde uit.

‘Pardon?’ klonk een stem net achter haar.

Ze draaide zich snel om. ‘Teyze,’ glimlachte ze.

‘Sprak je tegen de wind?’

‘Sorry. Zal ik je helpen?’

‘Graag. Je mag de tafel dekken. En snij alvast de komkommer in schijfjes. Ik kook de eieren.’

Boven enkele brandende houtblokken plaatste haar tante een gietijzeren raster. Daarop zette ze een grote pot met water. Al zingend legde ze er een voor een een vijftal eieren in. Hilal legde een grote rieten mat op de zachte grasstrook naast hun tent en plaatste keien op de hoeken, zodat de mat niet zou wegwaaien. Ze ordende thee glazen, een schaaltje met olijfolie en bordjes met komkommer en plakjes kaas op de mat. In een zak die tegen de tent lag zag ze enkele broden liggen.

‘Die ben ik deze ochtend gaan kopen in het dorp, samen met je moeder,’ zei haar tante.

Hilal keek haar tante enkele seconden zwijgend aan.

‘Waren de dorpingen vriendelijk?’ vroeg ze.

Haar tante staakte haar bezigheden en keek enkele seconden met een strak, serieus gezicht naar Hilal.

‘Dat viel goed mee,’ zei ze. ‘Sommigen keken argwanend, maar toen we vroegen waar we brood konden kopen, waren ze heel behulpzaam.’

‘Goed,’ zei Hilal. ‘Daar ben ik blij om.’

Hilal speurde met haar ogen het tentenkamp af. Iets verderop zag ze haar moeder staan, druk in gesprek met Esmā abla, een kennis. In haar handen had haar moeder een zakje uien vast. Die had ze allicht gekregen van Esmā abla in ruil voor de houtblokken.

Hilal keek weemoedig naar haar moeder en Esmā abla. De oude tradities vervaagden. Ze verdwenen, stilletjesaan. Steeds vaker trokken jonge nomaden weg, om zich in de stad te vestigen. Steeds vaker lieten jonge nomadenmannen zich verleiden tot een job als bakkersjongen of bouwleerling, jobs waarvoor je een vast loon ontving, in munten en biljetten. Hilal's verloofde, Ramazan, was een van hen. Hij werkte momenteel als seizoenarbeider in de provinciehoofdstad Isparta. Hij had haar gezegd dat die job tijdelijk

was en dat hij snel zou terugkeren. Hij wilde wat geld sparen voor hun toekomstige leven samen. Hij had geen interesse in een sedentair leven in de stad, ver weg van zijn vrienden en familie, zo had hij haar verzekerd.

Hilal aanschouwde de ontwikkelingen in haar gemeenschap zonder oordeel. Dit in tegenstelling tot de ouderen, die afkerig stonden tegenover de keuzes van de jongelingen die wegtrokken. Zelf bleef Hilal liever dicht bij haar familie. Maar ze kon begrijpen dat jongeren kozen voor een leven in de stad. Zo'n leven bood heel wat comfort. Je werkte overdag voor een baas en met het geld dat je verdiende kocht je je brood, eieren en yoghurt in de winkel. Je hoefde zelf dus geen vee meer te houden. Hilal begreep de logica. Maar ze begreep ook dat zo'n leven van comfort samenhang met afhankelijkheid. Wie niet instaat voor zijn eigen voedsel, is afhankelijk. Als steeds meer jongeren zouden wegtrekken, zou de nomadencultuur over een paar decennia verdwijnen, bedacht Hilal. Die gedachte maakte haar verdrietig.

‘Je bent weer aan het dromen!’

Hilal werd wakker uit haar overpeinzingen. Ze keek haar tante recht in het gezicht. ‘Sorry.’

Teyze schudde haar hoofd. Hilal pakte het brood uit de zak. De platbroden waren gevouwen en dus al vochtig gemaakt. Ze legde het brood verspreid op de mat. Er waaide een lichte bries, waardoor het buiten aangenaam vertoeven was. Dat was fijn, want de ochtenden in augustus waren veelal heet. Veruit de meeste gezinnen verwijlden die ochtend buiten, zag Hilal. Families aten hun ontbijt, in de schaduw van hun tent, onder een boom, of in de volle zon. Wanneer ze die bedrijvigheid zag, dat rumoer, de geuren en de blijde gezichten, moest Hilal altijd aan haar grootvader denken. Hij stierf een jaar geleden.

Een mens heeft grond nodig, geen stenen huis, zei hij altijd.

Daarna volgde immer een lang verhaal waarin hij zijn filosofie, volgens hem de filosofie van iedere nomade, uit de doeken deed.

Wij mensen zijn niet gemaakt om voortdurend binnen te zitten. We leven van en met de natuur. We lachen, leven en eten in de buitenlucht, onder een heldere hemel. Als het niet met bakken regent, heb je geen reden om in je tent te zitten. Daarom trekken wij rond. Daarom blijven wij niet op één plaats. Wat gebeurt er wanneer mensen op één plaats blijven? Ze omhullen zich met stenen muren. Ze zitten er comfortabel, dus wat doen ze? Ze blijven er zitten. Ze komen nauwelijks nog naar buiten. Ze kijken naar de grond, niet naar de hemel. Maar is het niet veel aangenamer eten wanneer je de wind door je haren voelt, Hilal? Is het niet fijner om je thee te drinken met zicht op de velden?

Hoelang zouden de nomaden nog in de buitenlucht vertoeven? Hoelang nog zouden ze kijken naar de hemel in plaats van naar de grond?

Hilal miste haar grootvader. Iedere dag. Maar hij had goed geleefd en had oud mogen worden. Dat maakte zijn heengaan en het gemis draaglijker. Het was dat andere gemis dat Hilal parten speelde. Zodanig dat ze woorden vergat, mensen meed en liever lang uitsliep dan rond te wandelen in de natuur. Haar grootvader zou niet al te trots geweest zijn.

‘Gaan jullie zelf geen brood maken?’ protesteerde Hilals broertje. ‘Deze broden smaken anders.’

Haar familie was ondertussen begonnen met het ontbijt. Haar jongere broertje Emir, haar moeder en haar tante Raziye, die nooit was gehuwd en bij hen inwoonde. Als klein meisje had haar tante een ongeluk gehad. Een jonge, dolle stier, eigendom van een andere nomade, was naar haar toe gerend en had met de punt van zijn hoorn tantes onderbuik doorboord. De wonde werd met lappen stof dichtgeduwd om het bloed te stelpen en tante werd, op een paardenkar, in allerijl naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis gebracht. De dokter die tante had verzorgd zei dat de wonde goed zou genezen, maar dat ze later geen kinderen zou kunnen krijgen. Omdat ze onvruchtbaar was had niemand ooit om haar hand

gevraagd. Na de dood van grootvader, trok tante bij hen in. Hilals moeder was weduwe. Nu opa er niet meer was, leek het haar tante logisch om haar alleenstaande zus bij te staan. En Hilals moeder was blij met het gezelschap. Haar jongere zus was immers ook haar beste vriendin.

Hilals vader was jong gestorven. Volgens haar moeder had hij een zwak hart. Hilal herinnerde hem vaag. Zijn grote postuur, zijn ruwe handen. Maar in haar dromen begon zijn gezicht te vervagen. Ze was nog geen negen toen hij stierf. Haar moeder was destijds zwanger van haar broertje, ze had Emir zonder man ter wereld gebracht.

‘Binnenkort zullen we zelf ons brood bakken, Emir,’ zei moeder. ‘We zijn hier nog maar net, daarom zijn we het deze ochtend in het dorp gaan kopen. Er is trouwens niks mis met het brood dat je in je handen hebt.’

‘Heeft oom jullie geholpen met het opzetten van de tent?’ Hilals broertje stelde altijd veel vragen.

‘Ja, hij heeft de tent opgezet. Dat heb je toch gezien, Emir?’ antwoordde haar moeder.

‘Ik was aan het spelen met Ali.’

‘Je was in de buurt. Je hebt je oom gezien.’

‘Waar is oom eigenlijk?’ vroeg Hilal, terwijl ze om zich heen keek.

Bijna alle nomaden aten buiten, maar haar oom zag Hilal nergens.

Moeder haalde haar schouders op. ‘Misschien ontbijten ze in hun tent,’ zei ze. ‘Je *yenge* kan niet zo goed tegen de felle zon.’

‘Ja, dat is zo,’ zei Hilal sarcastisch. ‘Op sommige dagen kan ze niet zo goed tegen de zon. Op andere dagen dan weer wel.’

Tante Raziye grinnikte.

Moeder wierp Hilal een afkeurende blik toe. ‘Hou je mening voor jezelf, Hilal.’

‘Vind je het niet vreemd, mama, een nomade die de zon niet kan verdragen? Ze verzint telkens iets nieuws.’

‘Dat kan dan wel zijn, maar ze is nog steeds je tante.’

Hilal trok haar wenkbrauwen op en keek uitdagend.

‘Je aangetrouwde tante,’ zei haar moeder. ‘En voor familie moet je nu eenmaal respect opbrengen.’

‘Ik vind yenge een ZAAG,’ zei haar broertje plots luid.

Hilal en haar tante barstten in lachen uit.

‘Genoeg!’ zei haar moeder. ‘Ik wil rustig ontbijten!’

Hilals oom was haar moeders oudere broer. Haar tante was de jongste. Oom Kemal was een slimme, trotse man. Hilal had een hekel aan zijn vrouw, Zehra yenge. Ze was praatziek en arrogant. Omdat haar moeder en tante leefden zonder man en omdat grootvader overleden was, wierp oom Kemal zich op als hoeder van hun gezin. Zehra yenge was jaloers, daar was Hilal van overtuigd, omdat haar oom zo met hen begaan was. Ze probeerde soms te stoken, maar zonder veel resultaat. Ze hield van haar man, maar als ze te kiezen had gehad, was ze allicht niet getrouwd met iemand die een deel van zijn inkomen schonk aan zijn alleenstaande zussen. Zoals de meeste huwelijken in hun gemeenschap was ook hun huwelijk gearrangeerd. Maar oom had gebroken met de traditie door Hilal toe te laten zich te verloven met de jongen die ze zelf wilde. Ook dat vond Zehra yenge ongehoord. Hij had bewezen meer naar zijn zussen te luisteren dan naar haar, door zijn goedkeuring te geven voor Hilals verbintenis met Ramazan. Volgens haar een rebelse jongeman.

Ramazan was niet rebels. Hij was anders. Anders dan de meeste jongens van zijn leeftijd. Anders dan de meeste nomaden. Maar daar gaf Hilal niet om. Ze hield van hem. Ze hield van zijn anders-zijn. Van zijn wilde ideeën.

Hij was nu al zeven weken weg. Hilal was nog nooit zo lang van hem gescheiden geweest. Hij huurde een flatje in de provinciehoofdstad en werkte er tijdelijk als loopjongen op een bouwverf.

Stedelingen waren iets ruimdenkender, en toleranter tegenover nomaden. Steden waren immers een amalgaan van allerlei soorten mensen. Je kon er verdwijnen in de massa.

Over een week zou Ramazan terugkeren. Hilal telde de dagen af. Hun huwelijk stond gepland op de eerste vrijdag na zijn terugkomst. Hilal straalde van geluk als ze daaraan dacht. Ze miste hem zo.

‘Hilal, eet toch wat,’ zei haar tante.

Hilal schoof haar gekookte ei heen en weer op haar stuk brood. Haar gedachten dwaalden telkens weer af. Ze dacht aan de droom die ze had gehad, net voor de dromenvanger haar had gewekt. In de droom zweefde ze weg, naar de hemel en de zon. Naar een tent op een wolk. De tent was mooi versierd, met linten en bloemen. Hilal zat in de tent en keek naar buiten. Ramazan stond net voor de ingang. Ze zag zijn kleur en gezicht niet, door het felle licht van de zon. Maar Hilal wist dat hij het was.

Je bent er, zei ze.

Ik ben er, lachte hij.